

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 179, Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Internet: www.rotterdam.nl

Van: Jessica van der Linden
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Aan de commissie Sociaal

Ons kenmerk: M2206-2635 - 22bo004608

Onderwerp: Stand van zaken onderzoek
Dagprogrammering

Datum: 6 juli 2022

In de brief aan de commissie MPOF van 23 december 2021 (21bb16536) heb ik u toegezegd voor de zomer van 2022 te informeren over de stand van zaken van het opbrengstenonderzoek Dagprogrammering. Dit was naar aanleiding van mijn eerdere toezegging aan de commissie MPOF van 4 november (21bb12625):

Wethouder Kasmi zegt toe om de effectiviteit van de extra leertijdverlenging van 6 naar 10 uur nader te onderzoeken en daarvoor te rapporteren aan de commissie.

Met deze brief informeer ik u over hoe over hoe we de opbrengsten van extra leertijd oftewel Dagprogrammering onderzoeken.

Dagprogrammering

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten, werken in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) scholen en vele partners sinds schooljaar 2019-2020 aan tien uur extra leertijd¹, de Dagprogrammering². In deze uren bieden inmiddels 44 scholen extra activiteiten aan op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie. Het gaat om 36 scholen in het primair onderwijs en 8 in het voortgezet onderwijs. Na de start van Dagprogrammering in het primair onderwijs in schooljaar 2019-2020, wordt het tijd om de opbrengsten van Dagprogrammering te onderzoeken.

Bestaand onderzoek

Dit onderzoek naar de opbrengsten is een aanvulling op andere onderzoeken van de Dagprogrammering, die al vanaf het begin plaatsvinden. Zo is er de jaarlijkse

---

¹ In het voortgezet onderwijs (VO) gaat het om zes uur extra leertijd voor een derde van de leerlingen.

² Het doel van de Dagprogrammering is het bijdragen aan goede onderwijsresultaten, bredere vorming en een evenwichtige sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen die onderwijs volgen op scholen in NPRZ-gebied.

Basismonitor Onderwijs NPRZ³ en worden er binnen de Dagprogrammering outputmetingen⁴ uitgevoerd. In 2020 is ook de procesevaluatie van Sardes⁵ uitgevoerd.

In de outputmetingen van de scholen over Dagprogrammering is te zien dat sinds de start:

- Er meer aandacht is voor taal, rekenen en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Dagprogrammering meer onderdeel is geworden van het reguliere lesprogramma op school. Die integratie maakt de Dagprogrammering sterker. Dus niet meer alle Dagprogrammeringsactiviteiten buiten het reguliere lesprogramma van school, maar juist door de schooldag heen.

Daarnaast melden scholen zelf in hun verantwoording over de besteding van de subsidie voor Dagprogrammering dat leerlingen onder andere:

- Beter georiënteerd zijn op vervolgopleidingen.
- Betere digitale vaardigheden hebben ontwikkeld.
- Meer bewegen.
- Vooruit zijn gegaan met hun sociale vaardigheden.
- Beter voorbereid zijn op de middelbare school.
- Betere rekenresultaten hebben bereikt door de inzet van de Rekenfaculteit.
- En hun welbevinden is vergroot.

Ook leren we uit landelijk onderzoek dat verlengde onderwijstijd⁶ en het bieden van ontwikkelmogelijkheden⁷ zinvol kan zijn voor kinderen met onderwijsachterstanden of van ouders met een lagere sociaaleconomische status om daarmee hun kansen te vergroten.

Geen van de bestaande monitors, outputmetingen en de procesevaluatie beantwoorden echter vragen over de relatie tussen de inzet binnen de Dagprogrammering en de opbrengsten hiervan. Daarom is het aanvullend opbrengstenonderzoek nodig.

Opbrengstenonderzoek

Net voor de zomer van 2022 zijn we samen met het onderwijs een onderzoek gestart naar de relatie tussen de doelen, de inzet en de opbrengsten van Dagprogrammering. Een dergelijk onderzoek is ook één van de aanbevelingen vanuit de procesevaluatie van Sardes. Met het primair en voortgezet onderwijs is afgesproken dit te doen met een opbrengstenonderzoek. Met dit onderzoek willen we meer inzicht krijgen in hoe de Dagprogrammering loopt en wat de opbrengsten zijn en hoe we de kwaliteit van de Dagprogrammering de komende vier jaar verder kunnen versterken.

Omdat alle scholen op hun eigen manier het programma van Dagprogrammering invullen en daarnaast nog verschillende andere interventies op school plaatsvinden die van invloed kunnen zijn op de opbrengsten van Dagprogrammering hebben we gekozen voor een

---

³ De jaarlijkse Basismonitor onderwijs vanuit NPRZ die inzicht geeft in de onderwijsresultaten van kinderen en jongeren in heel Rotterdam Zuid. Zie <https://www.nprz.nl/over-nprz/onze-documenten/onderwijsmonitor>.

⁴ Twee keer per jaar wordt er een outputmeting Dagprogrammering gedaan die inzicht geeft in het aantal Dagprogrammeringsuren die scholen realiseren en op welk type activiteiten de scholen aanbieden binnen de Dagprogrammering.

⁵ In mijn brief van 14 juli 2020 (kenmerk 20bb9338) aan de commissie MPOF heb ik u geïnformeerd over de lessen van de procesevaluatie door Sardes en de aanpassingen aan de Dagprogrammering.

⁶ Zie <https://www.onderwijskennis.nl/artikelen/onderwijskansen-en-leertijdverlenging>

⁷ Zie <https://www.seo.nl/publicaties/gevolgen-van-kansenongelijkheid-in-nederland/>

opbrengstenonderzoek in de vorm van een schouw. Hierin wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de context waarbinnen Dagprogrammering wordt uitgevoerd. Met deze context wordt bedoeld:

- Landelijke factoren, zoals de coronamaatregelen of de activiteit en middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs.
- Lokale factoren, zoals initiatieven in de wijk of vakantiescholen.
- Factoren op school, zoals het lerarentekort, onderwijsvisie en kwaliteitszorg.
- Persoonlijke factoren, zoals de thuissituatie en motivatie van leerlingen.

Opzet van het onderzoek

Er is daarom gekozen voor een intensief onderzoek waarbij op zes scholen⁸ met verschillende betrokkenen binnen de Dagprogrammering gesprekken worden gevoerd. Bij de selectie van de scholen is gelet op een goede afspiegeling van de Dagprogrammeringsscholen, door te kijken naar een goede spreiding over Zuid, meerdere schoolbesturen en verschillende typen onderwijs (basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en voortgezet onderwijs). De intentie is om in 2023 aanvullend zes andere Dagprogrammeringsscholen mee te nemen in het onderzoek. Op die manier ontstaat een nog breder beeld van de opbrengsten van Dagprogrammering. Het onderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van onderzoeksbureau Sardes.

Aan de hand van een vooraf opgesteld schoolportret op basis van vooraf verzamelde data en informatie⁹, en een gespreksleidraad gaat een schouwpanel¹⁰ op school in gesprek. Hierbij worden de betrokkenen bij de Dagprogrammering op school gevraagd om inzichtelijk te maken hoe zij de Dagprogrammeringsactiviteiten invullen voor hun leerlingen, welke resultaten dat volgens hen oplevert voor de leerlingen, welke belemmeringen zij ervaren of welke kansen zij zien bij de uitvoering van Dagprogrammering.

Wie betrekken we bij het onderzoek?

Tijdens het onderzoek vinden op elke school tijdens één schouwdag gesprekken plaats met verschillende partijen rondom Dagprogrammering binnen en buiten de school:

- Directie, ondersteuner Dagprogrammering¹¹ en:
  - In het primair onderwijs: intern begeleider.
  - In het voortgezet onderwijs: eventueel afdelingsleider(s).
- Een selectie van leerkrachten / docenten en (in het primair onderwijs) onderwijsassistenten.
- Eventueel een vertegenwoordiger van het schoolzorgteam/zorgcoördinator.
- Een selectie van aanbieders van Dagprogrammeringsactiviteiten, zowel ontwikkelaars als uitvoerende vakleerkrachten en -docenten.
- Een selectie van leerlingen.
- Een selectie van ouders.

---

⁸ 3 basisscholen, 1 school voor speciaal onderwijs en 2 scholen voor voortgezet onderwijs.

⁹ Onder andere outputmetingen Dagprogrammering, aanvragen en verantwoordingen van subsidie Dagprogrammering, openbare data over onderwijsprestaties en gegevens over kinderen op Zuid uit de NPRZ-onderwijsmonitor.

¹⁰ Het schouwpanel bestaat uit betrokkenen afkomstig uit het programmabureau NPRZ, de gemeente/afdeling onderwijs, de betrokken schoolbesturen en een onderzoeksbureau.

¹¹ De scholen worden vanuit de gemeente door de ondersteuners Dagprogrammering ondersteund bij het vinden van de juiste match in aanbod die past bij de behoefte van de leerlingen. Elke school heeft een vaste ondersteuner die zowel de scholen als de aanbieders van Dagprogrammeringsactiviteiten goed kennen.

Op die manier krijgt het panel vanuit verschillende perspectieven en betrokkenen een beeld van de Dagprogrammering.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Hoe verloopt de uitvoering van de Dagprogrammering (het proces)?
2. Hoe verloopt de inhoudelijke invulling van de Dagprogrammering (het programma)?
3. Welke resultaten zijn zichtbaar bij kinderen die deelnemen aan de Dagprogrammering?
4. Welke andere factoren, naast de inzet vanuit Dagprogrammering, beïnvloeden waargenomen resultaten, doelen en uitvoering van Dagprogrammering?
5. Zijn er nog verbeteringen die de scholen zelf willen inzetten?
6. Zijn de randvoorwaarden daarvoor ingevuld?
7. Welke extra verbeterstappen zijn gewenst?
8. Wat zijn de opbrengsten van het bieden van extra uren in vergelijking met het bieden van extra begeleiding tijdens reguliere lessen (intensiveren van uren)?¹²

Daarnaast zijn er specifieke vragen opgesteld voor de Dagprogrammering in het VO:

9. Komt Dagprogrammering terecht bij de leerlingen¹³ die dat het meest nodig hebben?
10. De Dagprogrammering moet in het VO veel meer concurreren met andere nuttige bezigheden, zoals huiswerk, sport en baantjes. Hoe kan de deelname vergroot worden, naast andere nuttige vrijetijdsbesteding?

Vervolgstappen

De gesprekken op de scholen worden zoveel mogelijk in september gepland. Ik verwacht in het laatste kwartaal van 2022 de eerste resultaten van het opbrengstenonderzoek met u te delen en daarmee de toezegging 21bb12625 af te doen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Evenementen

---

¹² In PO kunnen scholen voor de groepen 1 en 2 kiezen voor intensivering. Dat betekent dat er bijvoorbeeld een extra klassenassistent wordt ingezet om leerlingen beter te kunnen begeleiden bij bijvoorbeeld taal.

¹³ In het voortgezet onderwijs wordt Dagprogrammering georganiseerd voor 33% van het totale aantal leerlingen op school.